Dnro 001/81/2024

Miia Kannisto

7.2.2024

Eduskunta
Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta
TyV@eduskunta.fi

Asiantuntijakuuleminen torstaina 8.2.2024 klo 12.15

U 6/2022 vp Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi työolojen parantamisesta alustatyössä (alustatyödirektiivi) – täydentävä jatkokirjelmä UJ 49/2023 vp

Akava ry kiittää mahdollisuudesta lausua valtioneuvoston kirjelmästä eduskunnalle.

Akava kannattaa alustatyödirektiivin hyväksymistä ja toivoo, että Suomen hallituksen kanta kompromissiehdotukseen osaltaan mahdollistaa neuvotteluissa sovintoratkaisuun pääsemisen.

Komissio antoi 9.12.2021 ehdotuksen Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi työolojen parantamisesta alustatyössä. Ehdotusta on käsitelty jo Ranskan, Tšekin, Ruotsin, Espanjan ja nyt Belgian puheenjohtajuuskausilla eli hyvin pitkään. Puheenjohtajavaltio pyrkii edelleen saamaan trilogineuvottelut päätökseen kautensa aikana, mikä on erittäin kannatettava asia.

Direktiiviehdotuksen yleisenä tavoitteena on parantaa alustojen kautta työskentelevien henkilöiden työoloja ja sosiaalisia oikeuksia, myös EU:ssa toimivien työtä välittävien digitaalisten alustojen kestävän kasvun edellytyksiä tukevalla tavalla.

Akava on jo pitkään katsonut, että kasvava alustatalous edellyttää yhteisiä EU-tason toimia ja sääntelyä. Kyse ei ole vain alustatyötä tekevistä vaan laajemmin itsensätyöllistäjistä. Tavoitteena on ihmisten yhdenvertainen kohtelu työmarkkinoilla ja niille pääsyn helpottaminen, reilut työehdot sekä riittävä työntekijöiden sosiaalinen suojelu. Samalla myös yritysten yhdenvertaiset toiminta- ja kilpailumahdollisuudet markkinoilla pitää varmistaa.

Komission ehdotuksen taustalla on ollut alustatyön osittain rajat ylittävä luonne. Alustatyön tilaaja voi olla yhdessä maassa, suorittaja toisessa ja varsinainen asiakas kolmannessa. Työehtojen merkittävät erot luovat myös kilpailun vääristymää yhteisillä sisä- ja työmarkkinoilla. Tällä hetkellä alustatyön asema on laajasti epäselvä sisämarkkinoilla.

Alustatalouden mahdollisuudet löytää ja tehdä työtä kiinnostavat korkeakoulutettuja. Digitaalinen alusta tuo joustavuutta sekä kaivattua vapautta ja autonomiaa, mutta myös epävarmuutta tuloista.

Työsuhdeolettama

Viimeisimmässä kompromissiehdotuksesta ehdotetaan olennaisia muutoksia työsuhdeolettamaa koskeviin säännöksiin. Ehdotuksesta on poistettu säännökset työsuhdeolettaman indikaattoreista ja niiden tarvittavasta määrästä olettaman soveltumiseksi. Näin ollen olettaman laukaisemisen edellytyksistä ei ehdoteta enää harmonisoitua sääntelyä.

Ehdotuksen mukaan jäsenvaltioiden on luotava, kumottavissa oleva työsuhdeolettama, joka helpottaa alustatyötä tekevien henkilöiden menettelyä. Akava pitää hyvänä, että U-kirjelmän kannan mukaan Suomi suhtautuu myönteisesti tähän lähestymistapaan, jossa työsuhdeolettaman sisältö ja kriteerit määritellään kansallisesti.

Jos työsuhdeolettama tulee direktiivin implementoinnin yhteydessä säädettäväksi kansallisesti, Akava kiinnittää huomiota siihen, että lainsäädännön valmistelussa on tarkkaan huomioitava, että direktiivin tarkoitus toteutuu ja kansallinen lainsäädäntömme tarjoaa riittävän suojan sitä tarvitseville alustan kautta työskenteleville.

Algoritmijohtaminen

Direktiivin toinen tärkeä pääpalkki koskee algoritmijohtamista, joka on säilynyt neuvoston yleisnäkemyksen mukaisena. Alustatyödirektiivi on osaltaan taustalla, kun komissio tutkii parhaillaan, antaisiko se esityksen erityisestä *työelämän tekoälydirektiivistä*. Sisällöllisesti se koskettaisi erityisesti tietosuojaa, työturvallisuutta ja syrjimättömyyttä sekä työntekijöiden kuulemista. Myös työntekijöiden valvonta olisi siinä yksi näkökulma.

Akava ry:n puolesta

Miia Kannisto
johtava asiantuntija